

La qüestió dels consums

Que pagui qui tingui.

Es tant aborrida aquesta maleida contribució que 'n diuen de consums, que no son poch cada any los pobles que cansats de sufrirla, 's tiran al carrer, y, surti lo que surti, s' esposan fins la vida pera lliurar-se de tan pesada explotació.

Aquesta vegada ha tocat á un poble aragonés, Tarazona. Los vehins han arbolat una bandera blanca (de la espanyola ningú se 'n recorda), hi han escrit ab lletres negres: «Fora portals, que pagui qui tingui» y plens de tant coratje com odi á la contribució de consums, s' han tirat al carrer. Hi han anat soldats y guardia civils, hi han hagut ferits y 'l asbalot ha si-dominat. L' ajuntament ha promés no cobrar la contribució del pobre. La jornada sembla, donchs, haver acabat ab la victoria del poble.

¿Es aixís?

No pas per ara; si existís l' autonomia dels pobles, la paraula del arcalde seria la paraula del home sencer; avuy será una paraula de les que 'l vent s' emporta, perque 'ls ayuntaments son maquinetas que sols poden anar segons la corda que á Madrid los donan, y com á Madrid nesecitan molts més diners dels que 's cobran, no voldrán de cap manera lliurar al poble de la pessada contribució de consums.

Tornant á la qüestió, es digne de notarse que 'l poble de Tarazona, potser sense donarse compte de lo que feya, ha escrit en sa bandera «Que pagui aquell que tingui», fonament principalíssim del programa económic del Regionalisme catalá.

A n' aquest lema los diaris polítichs, los que viuen de la farsa, l' han tatxat de socialista, y com es conseqüent, los que aquí 'l defensém nos havém donat per entesos; pero com que sabém ben be ahont aném y portem escrits ben clarament nostres desitjos, sabém també que 'l mateix cas hem de fer dels que avuy nos diuen socialistas que dels que sempre 'ns motejan de separatistas.

Si 'l no volguer que las personas que s' han de guanyar la vida ab son jornal paguin cap contribució, directa ni indirecta, es ser socialista, no 'ns sab pas gens de greu de ser socialistas, perque tenim lo clatell prou net d' estupidesas polítichs que no van ni venen. Tenim, per sort, l' inteligencia clara y no volém que 'ls altres nos donguin las ideas fetas.

Mentres una aspiració sigui justa, creyém nosaltres una obligació defensarla: per aixó en nostre programa económic hi consta d' una manera principalíssima que no deu ni pot imposarse cap contribució á las personas que pera mantenirse no comptan ab altre medi que 'l treball de sas mans.

¿Es aixó injust?

Molt al contrari: está inspirat en lo més recte esperit de justicia, justicia que als ulls més clarament, per quant se tracta d' una contribució imposada sobre 'ls articles d' menjar, que son necessaris á la conservació de la vida.

No obstant, no creyém pas que mentres Madrid nos desgoverni siguin abolits los drets dels consums ja que per mes que siguin un seguit attach á la salut del poble, com per ells es una font que dona quartos á raig fet, res los hi fa que 'l poble 's reventi, ni que 'l pobres se morin per falta d' aliments.

Per aixó, per més que veyém ab simpatía tots los esforços que fa 'l poble pera treure 's de demunt la maleida càrrega, planyém sempre als que s' arriscan á rebre una burxada dels quiquiriquich sempre que per punt final s' obtingui l' abolició dels consums.

Mentres un poble, ó dos, ó tres, vulguin fer la llei á Madrid, res obtindrán, perque 'l Centralisme te prou bayonetes pera fer cumplir á la farsa lo que no 's vulgui cumplir de bon grat.

Per la vía pacífica pot obtenirse l' abolició dels consums lo dia que 'l poble catalá vulgui. Per' aixó, bastará que 'l poble estigui cansat de la farsa que 'l explota y fassi reguidors á gent de sa casa que renegin de tot partit polítich. Alashoras los Ayuntaments serán los verdaders representats del poble y estarán deslli-gats de tot compromís ab la gent de Madrid. Aixó farà que 'l dia que 'l poble vulgui lliurarse d' una imposició com la dels consums, se dirigeixi ab confiança á son costat, s' aliassi ab los d' altres pobles, demanant lo que sigui de conveniencia pera la salut y benestar dels ciutadans.

Si Madrid, pensant sols ab l' or que li convé, se nega á la demanda, una dimisió general d' Ayuntaments l' obligará á tenir conciencia, puix ab sa caballeria, infanteria y artilleria, seria poch pera fer ser regidors als dimitents.

Qu' arronsaria no 'n tingué cap dupfe: tot lo de Madrid es «molta fresa y poca endressa»; se sosté ab un fil tan prim, qu' una lleügera bufada 'l fa ballar com un potxinell.

Recordeuvos, sinó, que las marmaneras y las cigarreras de la vila de la ganduleria han tombat més de dos ministeris.

Una dificultat trobarán, no obstant, los pobles, lo dia que vulguin imposarse al Centralisme; los acastallenats, aquestos infelisos degerenats que renegan de sa llengua y de son nom pera' accontentar á quatre desagrahits que 's menjan lo pa de casa nostre, tot treballant pera fer desapareixe nostra benvolguda Catalunya.

Més á 'n aquestos sers despreciables, també hi ha medi de ferlos sirgar dret, puix per més que cap rahó 'ls convenci, ni cap afecte 'ls mogui, ni cap ideal los entussiasmi, la perspectiva d' un cástich material los espanta, fin al extrém de no gosar ni á parlar de las atrassadas intencions que 's tancan en sa aixafada testa.

La redempció económic del poble catalá pot, donchs esser obra seva. Las solas condicions que necessita es lliurarse de tot lo que tingui una mica de color polítich y sobre tot no fiarse, ni pública ni privadament, dels catalans renegats.

A. MALLSOL

L' estat devorador

Publicava dias passats lo *Diari de Barcelona* la següent gazetilla, qu' es alguna cosa mes que gazetilla:

«Lo diumenge al matí cridava l' atenció dels transeunts que passaban per lo càrrer de Provença un enorme piló de mobles y distints objectes que forman lo parament d' una casa y que, procedents d' un lliensament, portavan al extrém la vergonya d' una familia. Desde 'l llit matrimonial fins á la petita joguina, tot lo més íntim, alló que significa la manera d' viure, papers, llibres, vaixelles, roba, paneras ab treballs comensats, palanganas y gerros, contenint aygua encare, tot anava revolt, malmés, llastimosament barrejat, proclamant la sorpresa ab que degué ser trobada la familia á qui pertanyia aquell destrós.»

Lo grupo de curiosos que contemplava lo dolorós espectacle, comentava 'l fet atribuint lo llansament á la Hisenda per deutes de contribució. En una de las taules que formaban part d' aquells despulls un funcionari publich inventariava 'ls objectes que varis auxiliars de la justicia li presentavan, enfangats, rossegats, rebregats. Numerós grupo de curiosos presenciava la diligencia d' apremi ab solémne silenci.»

Es senzillament una de tantas. Un territori cru y una caseta abandonada y ruïnosa, perduts en un recó de montanya, inspiraren á nostre company Nadal sa llorejada poesia *La Mestressa*. Aquell territori, hont per espay de llarchs anys, per espay de sigles, havia cullit lo pá una modesta familia, y aquell pobre canicó hont s' hi trobava 'l repós del treball y tota la pau d' una vida honrada, havían sigut abandonats per deu-

tes de contribucions. Lo fisch ni havia cobrat aquets deutes ni 's cuydava de fer llevar aquella terra. Y aquell territori y aquella casa s' havían perdut per tothom.

Aquesta trista consideració pot ferse á cada pas, y, molt més que á Catalunya, fora de Catalunya.

Y, si hi há al mon una cosa odiosa y que altera las sanchs, es aixó; veure que l' Estat, que hauria d'esser la protecció y 'l consol dels ciutadans, procurant per la pau y pel benestar de tothom, se convertesca en botxí, en comerciant sens conciencia que no te cap mirament, amparantse de son poder y de la debilitat dels subdits per portar á cap sos negocis.

No hi há gayres dias que 'ns feyan reparar que d' ensá que 'l Estat cobra l' hu per cent dels promís de la Loteria, qu' es una immoralitat de la qual se 'n ha fet privilegi exclusiu, los venedors de bitllets no tocan estrenas. L' Estat devorador tingué set d'aquestas estrenas y se las ha quedadas ell. La fam d' aqueixa féra es insaciable.

QUINTAS

LO MEETING DE SABADELL

Ab entusiasme resenyem, admirats del éxit brillantísim que ha tingut, lo *meeting* celebrat baix la presidencia de son Ajuntament, pera pendre acorts sobre l' important assumpto dels 2300 homens que s' han fet donar de més á Catalunya en la passada quinta.

Lo Teatre Euterpe estava plé d' un nombrós auditori. A la presidencia s' hi veyá l' Alcalde de Sabadell, senyor Buxó, acompanyat del diputat provincial senyor Voltá, d' onze alcaldes dels tretze pobles del districte, las juntas de la societats organizadoras, regidors y secretaris de gran número de ajuntaments de la comarca y representants de moltas associacions y periódichs,

Prengueren la paraula don Anton Capmany en representació de la Comissió organitzadora, don Lluís Marsans en representació de la *Associació Popular Regionalista*, don Narcís Fuster, de Ripollet, en nom dels pobles de la comarca, lo senyor Cruells en el de la *Lliga de Productors* y don Enrich Durán tinent alcalde en nom del Ajuntament de Sabadell.

Seguidament se llegiren las adhesions de las Diputacions provincials de Barcelona y Lleyda, Ajuntaments de Olot y Sentmenat, lo diputat á Corts per Sabadell, senyor Bustillo; lo diputat provincial per Reus senyor Anton Serra; la *Lliga de Catalunya*, de Barcelona, la *Associació agrícola de Reus y sa comarca*, y totas las societats de Manresa. Posteriorment se rebé altre adhesió telefónica del *Ateneo Tarragonés de la Classe Obrera*.

La concurrencia aprobá tot seguit les conclusions encaminadas á demanar la reforma de la ley de quintas y á que 's donguin ordres pera evitar las escepcions ilegals.

Tots los oradors foren aplaudits ab entusiasme en los principals apartats de sos parlaments.

Aré sols falta que l' exemple de Sabadell siga imitat per altres poblacions catalanas.

Se tracta de la sanch del poble catalá ¿quí será que mirará ab indiferencia una qüestió tan important?

Las condicions que se aprobaren son las següents:

Primera: Reforma de la vigent ley de reemplaç del exercit al efecte de que 'l continguen anyal se demani proporcionalment al número de xicots sortejables antes de deduhirse las exencions.

Segona: Excitar lo zel dels ajuntaments pera que incloguin en sos respectius alistaments tots los xicots que correspongui; sens perjudici de que lo Govern pera conseguirho, adopti las midas que entengui oportunas pera assegurar la inclusió de dits xicots.

Tercera: Ordenar á las comisions provincials que en

us de las atribucions que li confereix l'art. 63 de la ley, revisin totas las excucions que 'ls Ajuntaments acordin á tenor de lo establert en lo referit article.

Lo Centre Catalanista de Gerona va adherirse per telegrama al meeting celebrat y á las conclusions aprobadas.

CRÓNICA

EXTRANGER

Italia continua envian homes y diners á la Abisinia, lo mateix que Espanya ha de fer ab Cuba, abdos per sofocar la insurrecció, la única diferencia que hi há que si lo de Cuba no va del tot bé per las armas espanyolas, als italians els hi va pitjor encare. Las noticias respecte aquesta última son molt poch tranquilsadoras, amenassán pendrer la guerra grans proporcions temente que no hi hagi prou ab los últims reforços enviats y no bastin á evitar un fracás, puig que los xoans adelantan cap á Adigrat.

Aixó ha fet que la renta italiana tingué una gran baixa.

—En las bolsas de París y Londres han suferit també una gran baixa las accions de las minas d'or á consecuencia de las noticias rebudas de la República sud africana de Transvaal. Sembla que los molts inglesos que allí hi resideixen volen fer d'amos, fins al punt de que un funcionari autorisat per lo govern inglés ha entrat en territori de la República ab uns quants cents d'homes armats. Aixó ha produhit com es de suposar gran esvalot, fins que 'l ministre de Colonias inglés ha tingut una conferencia telegráfica ab lo President d'aquella República prometentli que manará retirar 'ls inglesos armats que habian entrat en territori Transvaal.

—Se asegura que en la conferencia celebrada per lo emperador d'Austria ab lo príncep de Hohenlohe, canceller del imperi Alemán se tractá principalment de la qüestió d'Orient y de la necessitat de marxar acordades las Corts de Berlin y Viena pera afiansar la pau.

ESpanya

Tota la premsa ve aquestos dias ocupada á fer lo balanç del any que acaba de rendir lo seu tribut á l'història.

Y en veritat, la feyna no es molt agradable que diguém, si hem de concretarnos á nostre desgraciada pàtria.

Pochs anys son tan fecors en acontecements de trista recordansa com lo que acaba de finir.

Comensá 'l 1895 ab la ruidosa agitació proteccionista de las regións agrícoles, que capitanejades pels diputats *trigueros* feren ressonar la seva veu en lo palau de las Corts en demanda d'auxili per llurs industries despreciades, sense resultat.

Es abofetejat á Madrid l'ambaixador del Marroch per un militar espanyol, possan en grans ajuros nostra tradicional hospitalitat é hidalgua.

Se porta á las Cambras un migrat projecte de reformas de Cuba, y del rescals de las energias y virils protestas d'alguns diputats antillans, estalla com devorador incendi l'insurrecció separatista que avuy tan preocupa á la nació, mentres que á Mindanao nostres soldats victoriosos avanssan y conquistan nous territoris á n'els indígenas de Marahuit.

Lo dia 10 de Mars surt del port de Cádiz lo «Reina Regente» pera no tornar: un terrible naufragi sepulta al fons de la mar l'hermós crehuer y á 400 tripulants.

Cau lo ministeri sagastí per falta d'energia devant del conflicte periodistich militar y entra en Cánovas y los seus partidaris á gosar de la dolsa vida del poder.

Lo dia 3 de Juny lo capitá Clavijo dispara dos tirs d' pistola contra 'l capitá general de Madrid, pagán ab la vida lo seu delictu.

Altre catástrofe marítima torna á portar lo dol á Espanya ab motiu del choque del «Sanchez Barcáiztegui», en lo que moriren lo capitá Delgado y 30 tripulants.

Per remate d'aquest cuadro, entra l'any 1896 quan lo centralisme extén cada dia sa avasalladora influencia y lo desgovern y lo malestar social y la corrupció de costúms van en augment, quan lo vici impera més que may com única regla de l'administració pública y provoca manifestacions com las de Madrid, lo procesament dels concejals y la crisis ministerial que ha llençat dels sillóns á dos ministres; y afegint á totas aquestas calamitats la guerra de Cuba que acabarà si Deu no hi posa remey, ab totas las nostras energias, uo pot esser mes dolenta l'herencia que deixa á Espanya l'any que acaba d'anarsen.

¡Vulgui Deu que l'any 1896 sia mes felis y prosper pera nostre desgraciada pàtria, y que la pau, la justicia y la fraternitat triomfin per tot arreu de la guerra, la maldat y dels odis.

Noticies

Oficials

Bulleti oficial del 3 Desembre.—Anunci de la Delegació Hisenda fent públich que 'l pago dels recárrechs municipals las contribucions territorial é industrial ingresats durant lo trimestre del actual any económic tant per corrent com per exercicis tancats, desde quina data y per terme de 20 dias se farà trega als Ajuntaments acreedors del sobrant que ls resulti en la respectives nómines, després de satisfetas á la Caixa provincial l'obligacions de Instrucció pública dels mateixos.

AJUNTAMENT—Sessió del 30 Desembre.—Baix la presència del senyor alcalde se reuniren 12 regidors, prenguentse, guida que fou l'acte de la sessió anterior, los següents acórts.

Aprobar un compte de import 24'50 pessetes.

Aprobar la distribució de fondos pera el present mes, quin total es de 39.069'95 pessetes.

Nombrar corneta del cos de bombers á don Agustí Prunell.

Concedir permís d'obras á don Joan Valls.

Adjudicar la subasta de las bombas pera las fonts dels carrers de Font-major y Rosa als senyors Casals y Gomez y practicar per administració la part d'obras de la font del carrer de la Rosa.

Facultar á la Comissió de Foment pera que proposi los instruments que hagin de adquirirse pera l'arquitecte municipal.

TEATRE PRINCIPAL—«La Guardiola» «La Tempestat» y «La Nena del Vendrell» son las funcions de la setmana que per primera vegada s'han posat en escena aquesta temporada.

Esceptuan lo desempenyo de la divertida sarsuela «La Guardiola» que podém calificar de regular, gracias á la bona part del senyor Roca quin paper de *March* demostrá tenirlo estudiat; en las demés no ha conseguit altre cosa la companyia, que aburrir al públich.

La nit del dijous debutá ab la hermosa sarsuela del mestre Chapi «La Tempestat», lo tenor senyor Montaner. La veu d'aquest tenor encara que no molt potent, es agradable y ben timbrada. Molt acertat en lo paper de *Simón* lo barítono senyor Hernandez. De los demés parts mes val que no 'n parlem.

«La Nena del Vendrell» es un juguete que poch te de recomanable puig fora d'alguna situació cómica, l'obre d'un vert molt pujatno es més que un conjunt de vulgaritats que 's desenrotllan pesadament sense lograr interesar al públich.

Hem sentit queixarse á moltes personas de que l'Ajuntament que tan cuydado sembla tenir en que no se possin en escena en nostre Teatre, obras inmorals, permeti que les baylariues se presentin tan lleugeres de roba, com en un dels quadros de la sarsuela «La vuelta al mundo». Es realment d'estranyar que aixó succeheixi ab un Ajuntament que ha prohibit se posesin en escena çertas sarsuelas per inmorals y es tant mes estrany si se te en compte que en alguns teatres de Barcelona y altres poblacions ahont no tenen cap reparo en deixar representar las obras que aquí se han prohibit, no permeten á las baylarines presentarse del modo que ho fan aquí en la esmentada sarsuela. ¡Si será aixó més immoral!

Diumenge passat conforme estava anunciada tingué lloch en lo Centre Catalanista la Junta general ordinaria pera la renovació de càrrechs de la Junta Directiva. Foren elegits per lo càrrech de Vice-president don Emili Saguero y Olivet (reelegit), pera Tresorer don Pere Roca y Jordá, pera vocal 1er don Federich Gircós y pera Secretri 2^{en} don Joseph Loperena y Romá. Fou aprobat lo estat de ingresos y gastos desde 1er Janer á fi Novembre, resultan que 'ls ingresos suman 6.769'38 pessetes, y los gastos 6.759'20 pessetes. La biblioteca ha tingut un augment durant l'any 1895 de 51 obras. S'acordá per unanimitat donar un vot de gracias als vocals que han cessat en sos càrrechs.

—Ha sigut nombrat Gobernador militar de Tarragona don Fermín Jáudenes y Alvarez, que desempenyaba igual càrrech en aquesta Ciutat y pera cubrir la vacant se ha nombrat á don Joan Salcedo y Mantilla de los Rios, que había desempenyat ja aquest càrrech.

—Se ha publicat per la Alcaldia un bando destinat á fer cumplir las prescripcions que regexen en materia de tránsito y circulació de carruatges per els carrers de la ciutat. S'els hi prohibeix lo correr per carrers, y se 'ls obliga caminar al pas en sitis concorreguts y á portar fanals que deurán encendre quant comensi á fosquejar.

Trobém molt acertat lo bando de l'alcaldia pero no hi sería per demés que las prohibicions y obligacions que se imposan als conductors de carruatges, se fessin extensivas als ciclistas, ja que son un verdader perill y particularment per la nit.

Dias passats á proposit d'aixó vam llegir en un periódich local que había sigut denunciat un ciclista al Jutjat municipal per haber atropellat á un transeunt; no sabém que n'haurá resultat de la denuncia, que es cosa que succehirá sovint si no se 'ls hi prohibeix caminar ab la velocitat que portan per los carrers y no s'els obliga á portar á la nit un fanal encés.

—En la junta general ordinaria que celebrá 'l Centre Excursionista de Catalunya va ferse la reglamentaria renovació parcial de sa Junta Directiva quedant constituïda pera 1896 de la següent manera; don Francisco de S. Maspóns y Labrés, president; don Ricart Permanyer y Ayats, vice-president; don Cèsar A. Torras, don Joan Cardona, don Pere Pagés y Rueda, don Emili

Canals, don Bartomeu Mitjans y don Victor Brossa y Sanzerman, vocals; don Juli Vintó tresorer; don Jaume Massó y Torrents, secretari y don Ramón N. Comas, vice-secretari.

—Ha comensat en la Delegació d'Hisenda la expedició de cédulas personals corresponents al actual exercici económic y continuarà tots los dias de 9 á 1 del matí y de 2 á 5 de la tarde.

—Ha sigut nombrat contador interi de fondos provincials nostre estimat amic y consoci don Modest Rodés, per haber presentat la dimisió del càrrech nostre distinguit amic don Vicenç Rodas.

—Ha sigut exposada en los baixos de Casa la Ciutat la llista dels majors contribuyents é individuos de la Corporació municipal que tenen dret á la elecció de compromisaris pera el nomenament de senadors.

—Lo districte de Berga, demostrant que no vol subjectarse á la tutela de quatre polítichs vividors d'ofici, ha acordat presentar com á diputat en las vinentas eleccions al senyor Rosal, primer contribuyent de la comarca y deslligat de tot partit polítich. Si aqueix exemple fos seguit, prompte veuriam desapareixer aquesta plaga de diputats cuners, que molts vegadas no saben ahont es lo districte que representan.

—Ha sigut nombrat Fiscal suplent d'aquesta ciutat nostre estimat consoci lo distingit lletrat don Ramón Maria Almeda. Si enhorabona.

—Ha sigut elegida abadesa del monastir de San Daniel la molt ilustre senyora donya Maria Motger y Aulet, la qui segons rumors públichs reberá la benedicció quant ho senyali nostre ilustre Prelat ab la extraordinaria pompa qu' es de costum en aquestos casos en la ordre Benedictina y que fa molt temps no ha tingut lloch en aquesta ciutat.

—Lo número 6 de *Lo Regionalista* publica los següents treballs: Quintas.—Una nova amenssa á nostre jovent.—La qüestió dels consums.—Polítiqueria.—Catalunya y 1895.—La llibertat d'Armenia.—La industria catalana en lo sigle XVIII.—Lo meeting de Sabadell.—Botiflerias.—Crónica regionalista.—Sessió oficial.

Las personas que vulguin llegirlo lo trobarán en lo Centre Catalanista de Gerona ahont se reparteix de franch.

—Llegim:

«Avensan de debó 'ls treballs pera la celebració del Certamen de música catalana y pera la creació del Teatre lirich catalá».

—Per la Secretaria de la Escola Normal se fá públich que 'ls exámens de ensenyansa lliure tindrán lloch los dias 27 y següents de aquest mes, comensan los exercicis á las 9 en punt del matí. Los interesats satisfarán 25 pessetes en paper de pagos al Estat y en metálich per l'exámen de ingrés 2'50 y per el de asignaturas 5. Los exercicis de revalida comensarán lo dia 30 á las 8 del matí.

VARIETATS

LO NOY DE LA MARE

Es la cançó immortal, la cançó de la tendresa, la cançó de l'esperança, y, entre totas las cançons de la patria catalana, en aquets temps solemnes de reivindicació de totas las nostras cosas, lo que 's fica inés endins, lo que mon totas las fibras del nostre cor y humiteja 'ls nostres ulls. Las cançons populars catalanas forman una riquesa musical que 'ns envejarán, quan sia ben divulgada y coneguda, tots los pobles de la terra; però d'aqueixa riquesa, d'aqueix inparable tresor, lo millor diamant, la més hermosa joia es *Lo Noy de la Mare*. Lo Mestre Aguiló diu que *las nostres cançons populars están consagradas per l'amor maternal*, totas las que forman aqueix riquíssim tresor, però en aquesta consagració hi figura, no com la primera, sino com la més essencial, sense la cual las altras potser no existirian. La cançó del *Noy de la Mare*, nascuda al mateix compés del bregol.

La vulgarisació que com á las altras, més que á las altras, perquè aquesta havia durat més, no havia fugit may dels llabris de la gent, ni á dalt ni á abaix, ni en lo palau ni en la cabanya; la vulgarisació, que l'havia més ó menys esllatjada ab la pols del descuyt y del poch mirament, may ha pogut llevarli l'encis. Y no solament ha pogut salvarse, ha pogut llevarli l'encis. Y no solament ha pogut salvarse, sino com moltas de las altras, d'un amenaçador oblít, sino que á través de totas las modas y de totas las innovacions, á través de totas las idees que han malmés lo cor del poble, han somogut las arrels de la societat, aquesta cançó ha restat fresca, sempre inalterable, al peu del bregol del infant que l'ha cantada avans de rompre á enrahonar. Pot ben anomenarse á aquesta cançó *la cançó eterna*, la de totas las

generacions, la de tots los segles. La llengua catalana, vigorosa y resistent, que ha aguantat las tempestats y 'ls trastorns de tanta corruia d' anys que han posat á prova sa existencia, no morirá may mentres visca aquesta cançó. Y ja no 's parlaria en català en lloch, ja del nostre idioma estimadíssim no 'n quedaria memoria, qu' encara 'l *egue li darem al Noy de la Mare?* viuria, y viuria ab ufana y hermosura, salvant ab las quatre paraulas de la sua lletra la llengua secular del Rey Conqueridor.

Aquesta cançó, qu' es de tot l' any, qu' en los dominis de la nostra parla potser no hi há un moment del dia ni de la nit que no floreça en uns llabis y que, si fos possible, la sentiriam en un instant mateix en milers y milers de bocas, aquesta cançó es la cançó essencialment cristiana, la cançó de Nadal, la cançó de Betlem.

La creença en que la Verge Maria cantá al peu del bregol del infant Jesús la cançó del *Noy de la Mare* sembla que forma part del *credo* del nostre poble. Entre sas galindoyas cullitas may podrá 'l *folk-lore* ensenyar una flor més fresca ni més vivedora. En los mateixos carrers de la populosa Barcelona, hont, més que las corrents castellanístas, prepedera l' influencia cosmopolita de que son víctimas totes las grans ciutats que veuhen perdre miserablement lo llur antich caràcter; en los carrers de Barcelona, quan s' acosta Nadal, la cançó del *Noy de la Mare*, sortin del sagrat de la llar, rumbeja sa melodia somiosa en boca dels musichs ambulants que han perdut la divina llum del sol y demanran l' almonya al transeunt recordantli ab la paraula y la cançó la proximitat de la gran diada, de la diada clàssica de l' alegria, de la diada clàssica de la caritat, perque fins los cors mes frets y desnaturalisats se recordan en tal dia de que hi há pobres y senten remordiment de que, mentres son tants los que poden nadar en l' abundancia en aquesta solemníssima festa de la llar, hi haja privacions y miseria, hi haja cors oprimits y ulls que ploran y llabis á qui l' amargura de dins priva de endolcirse ab las tendras notas del *Noy de la Mare*, d' aqueix *Noy de la Mare* que tot un poble canta al peu de son bregol al Redemptor del mon que acaba de néixer, imitant y acompanyant á la Verge Maria.

No hi ha més escaiguda comparança que la de comparar la nostra vida ab una barqueta que corre 'ls mars del mon pocas vegadas quiets y serens. En aquesta barqueta, per ineludible lley, nos hi posa la nostre mare, que 'ns entrega aixís al nostre providencial destí á las lluytas de l' existencia. Aquesta barqueta es lo bregol. Los anys primers de bogar en aquesta barqueta corren tranquils y asseगतs. Hi há qui dirigeix lo timó, qui expia 'l temps y 'ls esculls, qui vetlla per nosaltres. Tenim al costat qui fa mes que tot açò qui 'ns endolceix encara aqueix benestar adormintnos en lo somni dolç de las cançons populars. Aquestas cançons venen á esser com una historia que á la bestreta 'ns fa la nostra mare de totes las tempestats de la vida. Perqu' en aqueixas cançons hi surt tot, los goigs y las amarguras del home, sos recorts y sas esperanças y, sobre tot, sas nombrosíssimas y revolucionarias passións ab las quals ell mateix fa un infern de la sua existencia. Y aquesta historia es cabalment l' única que creurá l' infant quan será vell. ¡Ah! quanta filosofia enclou, y no ho sembla, aquell adagi nostre que din que *criaturas naixem y criaturas tornem!* Y es que verdaderament, quan ha nevat sobre 'ls nostres caps y ha minvat l' ardor de la sanch qu' encengué la juvenesa, totes las cosas del mon se veuhen ab més claredat, totes las ficcions y convencionalismes apareixen als nostres ulls ab tota la llur deformitat y 'ns fem creus de que haguem pogut viure anys llarchs víctimas de tan grans enganys. ¡A quánt poca cosa 's redueix la nostra vida! A apendre per l' experiencia, es dir per nosaltres mateixos, lo que, cantant per alegrarnos, nos ensenya la nostra mare mentres som al bregol. Si, las cançons populars ab qué ella umple las nostres orelles y alegre 'ls nostres cors d' infants son com un compendi de tota l' historia humana que alashoras no sabem compendre.

Peró aquestas cançons, aquesta historia, no venen sinó després del *Noy de la Mare*. Perque unicament aquesta pot esser anomenada la canço del bregol, la canço del infant. La lletra, quan s' es adulterada, es germana bessona de la melodia.

¿Que li darem al Noy de la Mare?

¿qui li darem que li sàpiga bo?

¿Com ho farem per tenirlo content, per acallarli 'l plor que li mouhen las molestias primeras de la vida, las molestias físicas, preludi trist de las penas morals? ¿Que li darem, després que ha rebut la llet maternal, per acabarlo de satisfer, per acabarlo d' accontentar, per abismarlo en las dolçuras del benestar, que tan llestas vindran á disputarli las ferotges malalties? Y vetaquí que vevegadas, molts vevegadas, s' aconsola l' infant ab la canço, que tan hermosament traduheix l' esperit de la mare. L' infant s' adorm y s' adorm en son felicíssim que traduheixen sovint uns llabis que s' obren com una poncella. Infants hi há que han crescut sense la mare, però no n' hi cap á Catalunya que haja crescut sense 'l bés amorós d' aquesta canço, sortint d' uns llabis també amorosos. Si algun n' hi há que no l' haja sentit es ben digne de llástima. Però no es possible: lo bregol may ha sigut desamparat y al compás del bregol s' es cantat sempre lo *Noy de la Mare*.

Y aquesta canço infantil, humilíssima, qu' es tota amor y tendresa, ha sigut acullida á la fi com una claríssima mostra d' un poble que sap unir la delicadesa del art á las cosas que son, ó tenen apariencia al menys, d' insignificants y fútils. Lo *Noy de la Mare*, amparat per la convención musical, que, com totes las ciencias, ha arribat á convèncers de que cal acudir al *saber popular*, á lo que 'n deya 'l malaguanyat Bertran y Bros la *filosofia de la flosa*, es ja una canço verdaderament consagrada que, vulgar y víctima de grans menyspreu, acaba de sortir ceremoniosament en las taulas d' un gran teatre y cantada per llabis estrangers, de virginal frescura, nos trenca 'l cor y 'ns acaba de ligar á tot lo nostre ab lligam indestructible. ¡Ah! per force ha de tenir sublimitat y encis incomparable aqueixa canço *vulgaríssima* quan la dedicaren los nostres avis al mateix infant Jesús, y la posaren en boca de la Verge Mare.

No hi há al mon música més trascendental que aquesta tant humil que de petits nos convida á viure. Catalans, procureu no perdrela, que 'ns perdriam ab ella.—J. B.

SECCIÓ LITERARIA

AMOR QUE NO 'S BORRA

—IMPRESIONS—

I.

Del portal de Fransa al del Carme y del portal Nou á l' altre costat de ciutat, ni en tres horas al voltant, conceixia algú cap mes noya tan bonica com la Francisqueta. Era una divinitat. Ulls negres, cara rodona cabells caragolats y rossos; alta, prima, ab un garbo que feya sortir, sens volguer, una lletania de requiebros als quals per tota resposta, la pobre noya, dirigia cap á terra sas miradas mitj avergonyida. Y, á voltas fins mes de quatre homes ja d' edad si s' equenyan á passar per sa vora no podian deixar d' exclamar:

—¡Aixó, aixó es una xicota guapa!

Quan anava á cá la modista—carrer de l' Arbreda, pont de Pedra,....—las donas sortian á las portas de sas botigas y pensaven, mirantla embadalidas:

—¡La meva, quan será espigada, fos com aquesta!

De envejosas ¿si 'n tenia? Ni cal dirho. ¡Podeu contar! En lo taller no 's trobava pas una sola de sas companyas que la pogués veure ab bons ulls.—Si li haguessen pogut trobar un defecte! Mes ja podian buscarli: tot inútil. Bonica, simpática, amable, bona noya, cor d' angel. Totas las del taller, malgrat l' enveja, no podian menys que estimarla.

*

Feya mes d' un més que ningú la veyá ¡Pobre Francisqueta! Una malaltia de cor, incurable, posá fi á sa vida.

Un matí fret y boyrós tocaven á morts per ella á la Mercé.

Jó la vaix veure, cadavre, estirada al cim del llit, ulls enfonzats, pómul sortits, nas aflat, sens color los llavis, amortallada ab son vestit negre de las festas grossas, las mans crehuadas ab un Sant-Crist entre ellas.

La pobre mare, rodantli care avall las llágrimas, semblán una Dolorosa, prop l' espona, sens volguer separarsen un moment, contemplava aquell cos ert, sens vida.

—La Francisqueta s' ha mort. ¡Deu l' haja perdonada!

Tot Girona parlá de la fi de l' hermosa modisteta.— ¡Tan guapa, tan bona minyona, tan amable!—Li habia arribat lo temps de las alabansas. Fins per ses companyas, qu' avans s' excusavan tan com podian de parlarne, tot era la Francisqueta. Algunas d' ellas, un xich devotas, li arrivaren á resar un *Pare nostre*.

Als vuyt dias apenas se 'n feyan esment. Ja no hi habia qui 's recordés d' ella, fins en *Pepito*, lo seu currutaco, que semblava n' estés tan enamorat, l' endemá de l' enterro ja acompanyaba á l' Elvira...

Als funerals—uns funerals pobres, senzills—llevat dels parents y algun qu' altre amich de la casa, ben poca gent hi assistí. La pobre mare, endolada; de genolls devant de la Verge dels Dolors, fou sols qui la plorá, ab ver desconsol com en lo dia en que deixá de viure.

II.

Passaba jo pe 'l carré de l' Auriga quan

—Narcís, Narcís—sento que una veu reguilosa feya rera meu.

—¡La senyora Tona!

—¡Que temps feya no 'l habia vist! Desde la mort de la meva Francisqueta—y los ulls de la pobre senyora s' ompliren de llágrimas; inutilment probá de dir alguna paraula, lo sanglot no la deixá enrahonar. M' allargá sa má arrngada y tremolosa y seguí son camí.

Impresionat per aqueixa escena vaig passar lo dia parlant á tothom de ella y la gent trobaban pesada ma conversació: ja ningú 's recordaba de la bonica, modisteta, sols la seva mare, per mes anys y anys que passessen, la plorava desconartada y no s' oblidava may d' ella, quan los altres no se 'n recordavan ja ni tan sols los que li habian promés estimació, sols aqueixa pobre vella seguía estimantla, que l' amor de mare es amor que no 's borra.

NARCÍS DE FONTANILLES.

Gerona 1896.

CONSELLS UTILS

Conservació dels ous

Entre 'ls nombrosos procediments que se han indicat per la conservació dels ous el que don millor resultat es el de sumergirlos ab aygua de cals; encare que te un inconvenient: al de que al cap de algún temps aquesta aygua filtra per la closca y don gust de cals al ou. La *Gaceta agricola* indica un senzill procediment per impedir que se produheixi aquest fenomen, augmentant la densitat del aygua de cals posanthi un 6 per % de sal de cuyna. De aquesta manera 'ls ous després de sis mesos serán tan bons com acabats de pondre.

(De la *Revue Scientifique*)

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.

Dissapte, 4.—S. Tito b. y cf. y sta. Dafrosa mr.
Diumenge, 5.—S. Telesforo p. y mr. y sta. Emiliàna vg.
Dilluns, 6.—La Adoració dels Reys Magos.
Dimars, 7.—S. Ramón de Penyafort cf. y s. Juliá mr.
Dimecres, 8.—S. Teófilo diaca y s. Eladi mr.
Dijous, 9.—S. Juliá mr. y sta. Basilisa vg.
Divendres, 10.—S. Nicanor diaca mr.

QUARANTA HORES.

Avuy se troban en la iglesia del Seminari Tridentino.
Demá comensarán en la iglesia de San Lucas.

SECCIÓ COMERCIAL.

Mercat de Gerona del día 4 d' Janer

Especies.	Mesures.	Pesettes
Blat.	QUARTERA DE 80 LITRES.	12'50
Mestay.	»	10'
Orat.	»	7'00
Segol.	»	9'05
Civada.	»	6
Besses.	»	9'50
Mill.	»	10'
Pañis.	»	10'
Blat de moro	»	10'00
Llobins.	»	7'25
Fabes.	»	10'00
Fabó.	»	11'
Fassols.	»	23'
Monjetes.	»	21
Ous.	Dotzena.	1'20

COTISACIÓ Y CAMBIS

DIA 4 DE ENERO DE 1896

EFFECTES PÚBLICS

Interior.—(fi de mes).....	67'27
Id. (fi de próxim).....	74'72
Exterior.—(fi de mes).....	80'00
Id. (fi de próxim).....	97'75
Amortizable.....	86'80
Billets hipotecaris.—Isla de Cuba.—emisió 1886.....	
» » » » » 1890.....	

—ACCIONS—

Banch Hispano Colonial.....	00'00
F. C. de Tarragona á Barcelona y Fransa.....	26'25
» » de Medina, Zamora, Orense á Vigo.....	7'40
» » del Nort d' Espanya.....	24'25

—OBLIGACIONS—

F. C. Almansa, Valencia y Tarragona.....	77'80
» » T. B. y F.—6 por 100.....	91'50
» » ».—3 por 100.....	32'90
» » ».—no hipotecadas.....	30'50
» » Medina, Zamora, Orense á Vigo.—3 por 100.....	30'00

—CUPONS—

Cubas.....	benefici	19'80
4 per 100 Exterior.....		19'00
Interior y amortizable 1.º Enero 1896.....	dany	00'00

—GIROS—

Franchs.—8 dias vista.....	21'00
Lluras esterlinas.—90 dias vista.....	36'50

Telegrama de la casabancaria J. LLINÁS Y C.ª.—Gerona.

—J. LLINÁS Y C.ª.—BANQUERS.—*Ciudadans*, 16.—Compran ab benefici cupons d' Exterior, Cubas y altres. Compran y venen valors al comptat. Reben ordres de Bolsa. Obran comptes corrents ab interés.

—CAXA D' ESTALVIS DE GERONA.—*Ciudadans* 16, y *Llebre*, 2.—Imposicions al 5 per 100 desde 10 pesettes.—Id. al 3'50 per 100 desde 1 pesseta.—S' admeten los dilluns, dijous y dissaptes de 9 á 1 y 'ts diumenges de 10 á 12.

Para les devolucions los matexos dies y horas.—Se proporcionan gratis prospectes para 'ls altres detalls.

L' UNIO AGRÍCOLA, INDUSTRIAL Y COMERCIAL.—*Emissió de 20.000 acciones de 125 pesettes una*. En les oficinas de la casa de banca J. Llinás y Companya, queda oberta durant les horas de despatxque la matexa té establertes, la suscripció á les espressades *Accions*, y se proporcionan los prospectes y demés noticias que s' excessin.

PRINCIPIOS ELEMENTALES:
 Extractos de yerbas suizas medicinales; Más eficaces y más baratas que todas las Aguas minerales; Fáciles de tomar; Accion dulce.

Empleadas con ventaja por los enfermos de todas edades

ABSOLUTAMENTE INOFENSIVAS

CONTRA:
 Flatulencias, Acedias del Estomago, Hemorroidias, Constipacion, Enfermedades del hígado y de la Bilis, Sangre viciada, Afluencia de Sangre, hácia la cabeza y el pecho.

Preparadas exactamente según la prescripcion medicinal.

DEL FARMACEUTICO RICH, BRANDT PILDORAS SUIZAS

DEPOSITO GENERAL PARA ESPAÑA Y SUS COLONIAS: FARMACIA DE MORENO MIQUEL, ARENAL, 2, MADRID

DEPOSITOS EN TODAS LAS PRINCIPALES FARMACIAS DE ESPAÑA Y ULTRAMAR

Las Farmacias siguientes envian gratuitamente, mediante pedido, el prospecto que contiene ademas numerosos certificados de medicos especialistas sobre los buenos efectos de este remedio. Pedir expresamente las PILDORAS SUIZAS DEL FARMACEUTICO RICH, BRANDT, que no son verdaderas sino estan en cajas metalicas conteniendo 40 pildoras a 6 reales y en cajas mas pequeñas, para prueba, que contienen 15 pildoras a 3 reales. Cada caja de las verdaderas PILDORAS SUIZAS debe llevar la etiqueta ut supra representando la Cruz blanca suiza sobre fondo rojo, y la firma del fabricante.

MAXIM FERNANDEZ
 PERRUQUER DE S. M.

Aygua Minóxima vegetal pera tenyir lo cabell. No te ríal en lo mon, perquè a més de sos efectos maravellosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.
 Aquest assombrós y sorprenent específich, se ven en dita perruqueria.
24, RAMBLA DE LA LLIBERTAT 24, GERONA.

Grans rebaxes al engrós.
 També 's troba de venda en dit establiment la
TINTURA ABISINIA INSTANTANEA

IMPREMPTA Y ENQUADERNACIO
 DE
MANEL LLACH
 FERRERIA VELLA, 5.—GERONA

Impressió de tota mena de treballs tipogràfichs; sobres, papers comercials, factures, esqueles y tot lo referent a la Imprempta.
 Sobres comercials de color á
5 PESSETES LO MIL

Ferreria Vella 5.—GERONA

EDICIO DE PROPAGANDA DEL COMPENDI DE LA DOCTRINA CATALANISTA

PREMIAT EN LO CONCURS REGIONALISTA
 del **"CENTRE CATALA", de Sabadell**
 Aprobat per la Junta Permanent de la Unió Catalanista
Tirada 100.000 exemplars
 Forma un opúscul de 32 planes en octau, d' esmerada impressió sobre paper satinat y ab cuberta de color.
PREU: 15 céntims.
 Les demandes al engrós al Secretari del «Centre Catala» de Sabadell.

OBRA NOVA
DELIBERACIONES
 DE LA
Primera Asamblea General de Delegats
 DE LA
Unió Catalanista
 CELEBRADA EN MANRESA EN LO MES DE MARÇ 1892
 Aquesta obra, que conté la llista de Delegats de la Assamblea, discursos que en ella s' hi pronunciaren y llegiren, y las bases definitivament aprobadas pera la **Constitució regional catalana**, se ven al preu de DOS PESETAS en la llibreria de Don Joseph Franquet, carrer de l' Argenteria, Gerona.

JOAN GRIVÉ
 Progrés (carrer Nou) 10, Gerona
 Aparatos d' il·luminació per gas y petroli.
 Serveys complets de cuyna. Cereria. Instalacions de para-llamps, campanetas eléctricas y teléfonos á preus limitadíssims.

MEDICAMENTS ACREDITATS
 RECOMENATS PER LA CIENCIA MÉDICA
Xarop d' Hipofosfits GIMBERNAT
 Lo mellor dels tónichs reconstituyens coneguts, desperta la gana, cura l' anèmia, clorosis (colors tristos), malalties medulars, histerisme, insomni; d' efectes sorprenents en les convalecencias: **Ampolla 10 rals.**

Vi restaurador GIMBERNAT
 Probes repetides fetes per distingits facultatius han demostrat qu' era lo «Restaurador» per excelencia, pera combatre l' escrofulisme (tumors frets) raquitisme, caries dels ossos, linfatisme, tisis, debilitats hereditaries ó adquirides, vellesa prematura y totes les malalties quina causa sia la debilitat ó falta de nutrició.
 Te un gust agradable, de manera que en comptes de repugnar al malalt, aquest lo pren ab gust. **Ampolla 12 rals.**

Vi de nou de kola GIMBERNAT
 Considerat com aliment poderós d' economia, regulador del cor, estimulant de les funcions digestives y despertador de tot organisme empobrit: **Preu 8 rals.**

SE VEN AL ENGRÓS
 Farmacia del autor **Conde del Asalto, 14.—BARCELONA**
 Al detall en totes les farmacies.

BANCH VITALICI DE CATALUNYA
 Companyia general de segurs sobre la vida establerta á Barcelona
CAPITAL SOCIAL
10.000.000 DE PESSETES

Capitals suscrits fins al 31 Dezembre 1893	87,949,791 '98 ptes.
Actiu en idem.	15,337,928 '87 »
Sinistres pagats fins á idem.	32,82,316 '69 »
Reserves ó fondos de segur á idem.	4,178 675 '62 »

Les principals classes de segur son:
Vida entera.—Capital pagador á la mort del assegurat, á la seva dona, fills ó qualsevol altre persona designada anteriorment.
Mixto.—Capital pagador al assegurat si viu lo die fixat; ó, immediatament d' ocórrer la seva mort, á la persona designada per ell mateix.
Terme fixo.—Capital pagador en lo die fixat sia al assegurat ó als seus hereus. En cas de mort del assegurat s' acaba lo pago de les primes.
 Aquestos segurs **50** per **100** dels beneficis de la Companyia.

SEGURS DE CAPITAL APLASSAT
Segurs temporals.—Segurs de sobrevivencia
SEGURS MIXTOS A CAPITAL DOBLAT
Rentes Vitalícies.
 Delegat General á n' aquesta provincia:
Joseph Coderch y Bacó, advocat.—GERONA.

SUCURSAL JUNCOSA
 Plassa de la Constitució, número 13
GERONA.
 Casa especial en xocolates, cafés, sucres y thés.

NARCÍS GRAU
 PERRUQUER
 Ofereix los seus serveys al públich. Especialitat en perruques y postissos.
RAMBLA DE LA LLIBERTAT 13, PRINCIPAL

ESTABLIMENT DE Don Francisco Sabater SOMBRERERIA
 S' han rebut las últimas novetats pera la próxima temporada; los prens sumament económicos.
CAMISERIA.—SASTRERIA PER NOYS
 Especialidad en trajés pera col·legials
3, Rambla d' Alvarez, 3.

CENTRE DE VACUNACIO
Progrés (Carrer Nou) 23, Barberia.—GERONA
 Se vacuna y revacuna directament de la vaca. També se ven linfa á 8 rals tubo y á 6 rals als meljors y pulpa á 10 rals cristall.
 Se envian franchs de ports, dirigintse al Director **D. Camilo Fontbernat.**

LA PREVISION
 Primera Companyia Espanyola dedicada exclusivament á **SEGURS SOBRE LA VIDA AB PRIMA FIXA**
 Dormitori de Sant Francesch, 8, principal.—BARCELONA.
 Agent á Gerona—**BEATAS, 2**
D. Narcís Boada y Guyó

FILL DE FRANCISCO VLARDELL Y COMP. SALT
Molí Fariner
 Sistemas **AUSTRO-HUNGAR** y de **MOLAS**
 Tant per l' un com per l' altre sistema se fan las moltas á preus sumament modichs.

SABATERIA DE JOSEPH M. A VENTÓS
 Calsat pera senyors, senyoras y nens.
 Especialitat pera 'l que s' encarregui expressament.

ESTABLIMENT Y TALLER DE PAU CASSÁ
 PINTOR Y EMPAPERADOR
 Magnífichs mostruaris de papers pera decorar habitacions desde **25 céntims á 30 pesetes** la pesa.
Cromos, motlures, transparents y cuadros
 Novetat, bon gust y economia
Gerona.—Baxada del Pont de pedra, 14

LO GERONÉS
 SETMANARI PORTA-VEU
 del «Centre Catalanista de Gerona y sa Comarca»
 Redacció y Administració: **Sabateria Vella, núm. 2.—1.º**
PREUS DE SUSCRIPCIO:

Gerona.	1	peseta	trimestre
Fora.	1'25	id.	id.
Estranger.	1'50	id.	id.

Un numero sol, 10 céntims